

Sorø Museumsforening

Nyhedsbrev, februar 2011

Årets medlemstur går til Kronborg Slot og Fæstning Søndag den 29. maj 2011

Årets medlemstur går i turistbus til Kronborg Slot søndag den 29. maj.

Vi mødes på Sorø Torv, hvorfra bussen afgår kl. 8.30. Forventet hjemkomst ca. kl. 17.30.

Vi kører til Helsingør og vil blive vist rundt på slottet fra kl. 10.30. Turen varer et par timer.

Bemærk at der ingen elevatorer findes på Kronborg.

Udstillingsinspektør Jesper Gottlieb Wik har lovet at være omviser. Vi ser renaissance-slottet, kirken, kasematterne og lokaliteter, som publikum ikke ser ved en almindelig omvisning. Handels- og Søfartsmuseet indgår ikke i rundvisningen.

Efter rundvisningen spiser vi frokost på Café Kronen, som ligger ved Kronværksporten («adgangs-porten») mellem Kronværket og Hovedvolden. Derefter kører vi hjemover via Fredensborg, Hillerød og Hornsherred. På hjemvejen vil vi drikke kaffe et sted.

På denne tur på en forhåbentlig dejlig sommerdag er deltagerantallet sat til 35 personer.

Prisen pr. deltager er 275 kr., da foreningen har mulighed for at yde et transporttilskud. I prisen indgår transport, entré, rundvisning, frokost med øl/vand og eftermiddagskaffe.

Bindende tilmelding fra d. 1. marts til senest d. 1. maj til formanden på telefon 5780 4782 eller e-mail: nielsvedde@mail.tele.dk – husk: »først til mølle....«

Afgang fra Torvet i Sorø: Søndag den 29. maj kl. 8.30

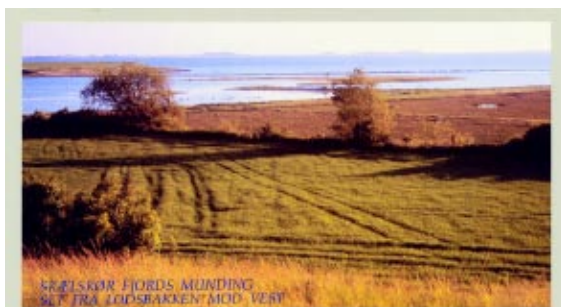
Betaling: Kontant ved afgang: 275 kr.

Niels G. Sørensen

FOREDRAG I SORØ SOGNEGÅRD
ONSDAG DEN 2. MARTS 2011 KL. 19.30

Jægere og fiskere ved Storebælt for 7000 år siden

v/ amatørarkæolog Per Lotz, Værløse

TUDSEHAGE - BOPLADSEN

Per Lotz

Træredskaberne

Amatørarkæologen og »gam-
melsoraneren« Per Lotz har
dyrket undervandsarkæologi
i Storebælt og helikopterar-
kæologi i Grønland. Det var
en stenøkse på havbunden
ud for Skælskør, der for
alvor satte gang i interes-
sen for forhistorien. Fund af
sjældne stenalderfund førte
til, at Nationalmuseet nu har
overtaget undersøgelserne af
en af Danmarks spændende
undervandsbopladsler.
Per Lotz viser billeder og
fortæller løst og fast om sine
oplevelser som amatørarkæo-
log, men især om de senere
års fund af redskaber af træ,
ben og hjortetak på bunden af
Storebælt.

Foredraget arrangeres i samarbejde med Gl. Sorø Amts Arkæologiforening

Entre for ikke-medlemmer 50 kr.

I pausen kan der købes kaffe og kage for 20 kr.

Til medlemmerne af Sorø Museumsforening

Der indkaldes til GENERALFORSAMLING
TIRSDAG DEN 15. MARTS 2011 KL. 19.30
i Sorø Sognegård, Munkevænget 22, 4180 Sorø

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Fremlæggelse af årsberetning til godkendelse
3. Fremlæggelse af revideret regnskab til godkendelse
4. Fastsættelse af kontingent og budget for år 2011.
Forslag: uændret 150 kr. og 500 kr. for firmamedlemskab
5. Valg til bestyrelsen
*På valg er Alan Tomlinson, Egon Dalegaard, Henning Fischer og Henning Busse-
nius-Larsen*
6. Valg af to bestyrelsessuppleanter
*På valg er Leif Bach-Petersen. Bestyrelsen foreslår som 1. suppleant: Niels Karup.
Forslag til 2. suppleant: John Schou Hansen*
7. Valg af revisorer
På valg er Preben Lemann
8. Indkomne forslag
*Eventuelle forslag sendes til formanden inden den 10. februar 2011 (20. februar ac-
cepteres)*
9. Evt. – uden beslutninger

Museumsdirektør Ea Stevns Matzon, Sydvestsjælland Museum, informerer.

Der serveres øl/vand – senere kaffe med brød.

Der vedlægges girokort til betaling af kontingent for 2011: 150 kr. og 500 kr. for firmaer.

Betalingsfrist er den 1. marts 2011.

Venlig hilsen
Niels G. Sørensen, formand

Studie- og oplevelsestur til Flensborg og Sydslesvig 15.-19. maj 2011

Program:

1.dag. Søndag den 15. maj

kl. 09.15: Busafgang Rødtjørnevej/Rønvej, Frbrg., Sorø.

kl. 09.30: Busterminalen, Rådhusvej, Sorø

Formiddagskaffe i bussen

Frokostpause med egen **medbragt mad og drikke** i Tørning Mølle ved
Haderslev

Efter frokost en lille afstikker til det naturskønne Kalvø og Løjtland

kl. 15.00: Besøg på Knivsbjerg, det tyske mindretals kulturcenter og mindelund

kl. 17.30: Ankomst hotel Dittmers Gasthof i Flensborg

kl. 19.00: Middag på hotellet (inkl.).

2.dag. Mandag den 16. maj

kl. 09.00: Rundtur i det gamle Flensborg (bus til Nørreport) med egen guide

Frokost på egen hånd

kl. 14.00: Besøg på Flensborg Bryggeri med dansk guidning

kl. 19.00: Middag på hotellet (inkl.).

3. dag. Tirsdag den 17. maj

kl. 08.45: Afgang til heldagstur til Slesvig med besøg på Danevirkegården og Hedeby
vikingemuseum. - Frokost på egen hånd i Slesvig

kl. 14.30: Besøg på A.P. Møller-Skolen i Slesvig, - på hjemvejen besøg ved Oversø Kirke

kl. 19.00: Middag på hotellet (inkl.).

4. dag. Onsdag den 18. maj

kl. 09.00: Afgang fra hotellet

kl. 09.30: Besøg på Lyksborg Slot, guidet rundvisning. - Frokost på egen hånd

kl. 13.00: Afgang fra Lyksborg til rundtur på halvøen Holnæs

kl. 16.00: Hjemkomst til hotellet

kl. 17.15: Afgang med bus til besøg på Johannsens Rum Manufaktur med dansk
guidning

kl. 19.00: Afslutningsmiddag i hyggelig lokal restaurant: Hansens Bryggeri (inkl.)

kl. 21.30: Afhentning med bussen på Hansens Bryggeri

5. dag. Torsdag den 19. maj

kl. 09.00: Afgang fra hotellet til besøg på Flensborg Avis, Sydslesvigs danske stemme

kl. 10.30: Indkøb hos CITTI (Flensborgs lokale storcenter) samt frokost på egen hånd

kl. 13.00: Afgang fra Flensborg

kl. 14.00: Besøg i Christiansfeld med rundvisning i kirke og kirkegård med egen guide

Eftermiddagskaffe i bussen med Christiansfelder honningkage

kl. 17.00: Hjemkomst i Sorø.

Pris kr. 3795,00 pr. person i dobbeltværelse med enkeltværelsestillæg **kr. 350,00** omfatter: Bus med flystole, kaffemaskine mm, 4 overnatninger m/morgenmad på godt hotel, 4 x 3 retters middag/buffet og alle udflugter med de i programmet nævnte entreer. Alle drikkevarer ekskl.

Forbehold for ændringer i gældende skatter, afgifter og valutakurser, samt mindre ændringer i programmet. *Operatør: Ørslev Gruppe- og Specialrejser, som udsender faktura efter tilmeldingsfristen.* Husk pas! Evt. supplerende rejse- og afbestillingsforsikring kan bestilles hos Ørslev, tlf. 5598 6000.

Tilmelding og eventuelle spørgsmål til Poul V. Andersen 57832774, pv.andersen@gmail.com senest 28. februar 2011. - Hurtig tilmelding tilrådes! Sidste års tur fik vi udsolgt på under 14 dage!

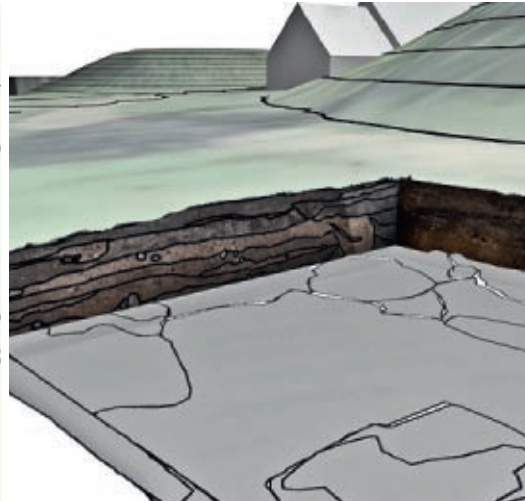

FOREDRAG I SORØ SOGNEGÅRD
ONSDAG DEN 30. MARTS 2011 KL. 19.30

Nye udgravninger og ny viden om det royale Jelling

ved Mads Dengsø Jessen, doctoral student, København

Udgravninger i årene 2006-10 har givet ny viden om Jelling-området historie og betydning i den sene vikingetid. Anlægget omkring Jelling har været betydeligt større end hidtil antaget og involveret flere forskellige bygningselementer. Gravhøjene og runestenene samler både gammelt og nyt og peger derfor både bagud i historien, såvel som de kristne udtryksformer peger på ideologiske ændringer. Samtidig er det blevet klart, at også militære funktioner må have været en del af Jelling anlæggets brug, såsom flere trelleborghuse og den massive palisade omkring hele anlægget.

Jelling fremstår således som en lokalitet, hvor politiske, militære, rituelle funktioner bindes sammen, hvilket ændrer på tidligere tolkninger af vikingetidens Jelling.

Foredraget arrangeres i samarbejde med Gl. Sorø Amts Arkæologiforening og Sorø Folkeuniversitet. Entre for ikke-medlemmer er 50 kr.

I pausen kan der købes kaffe og kage for 20 kr.

FOREDRAG I SORØ SOGNEGÅRD
TIRSDAG DEN 12. APRIL 2011 KL. 19.30

Historien om engelsk bilimport til Danmark

ved fhv. direktør Kurt Lundin Larsen, Ringsted

Kurt Lundin Larsen vil fortælle den spændende historie om udviklingen, eller afviklingen af engelsk bilindustri, som han oplevede det som direktør for DOMI Danmark fra 1962 til 1978. Kom og hør den medlevende fortælling fra dengang engelske biler dominerede den danske bilpark.

Foredraget er illustreret.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Gl. Sorø Amts Arkæologiforening.

Entre for ikke-medlemmer er 50 kr.

I pausen kan der købes kaffe og kage for 20 kr.

Sorø Museum

- fra kro til museum

Som medlem af Sorø Museumsforening er du medejer af den pompøse bindingsværksbygning – Storgade 17 i Sorø – der huser Sorø Museum. Et kig fra Storgade gennem den åbentstående port afslører et gårdmiljø, der mere minder om 1624, da huset blev bygget af Chr. IV, end om 2011. Den lukkede og intime gård indgår derfor helt naturligt i museets aktiviteter og danner tillige ramme om teater- og foreningsvirksomhed i Sorø.

Chr. IV, som gjorde Sorø til købstad i 1638, opførte i 1624 bygningen og indrettede den som kro. Sønnerne, der var elever på Akademiet og som boede længere nede ad Storgade i det, vi i dag kalder De Unge Herrers Gård (Sorø Bibliotek), skulle have et sted at fordrive tiden. Bygningen, der har fået tilbygninger i årenes løb og har undergået mange forandringer både i det indre og i det ydre, har tjent flere formål, bl.a. som slagteri og som boliger for lærere på Sorø Akademi.

Siden 1929 har bygningen huset museum. Først under navnet Sorø Amts Museum og fra 2002 – hvor Sydvestsjælland Museum blev dannet af 5 museer i Slagelse Kommune og et museum i Sorø Kommune – under navnet Sorø Museum. At bygningen i dag ejes af Sorø Museumsforening kan tilskrives Veluxfonden, der i 1985 erhvervede den af Sorø Akademi. Med erhvervelsen fulgte en renovering af taget.

Driften af museet er lagt i hænderne på en af byrådene i Slagelse og Sorø udpeget bestyrelse. Museumsbygningen rummer udover permanente og skiftende udstillinger også administrationen for Sydvestsjællands Museum.

Nu kan det økonomisk være sin sag at eje en gammel bindingsværksbygning, men en aftale mellem Sorø Museumsforening og Sydvestsjællands Museum sikrer, at alle økonomiske forpligtelser – også vedligeholdelsen – er lagt i hænderne på de driftsansvarlige for Sydvestsjællands Museum.

Den ændrede museumsdrift i 2002 satte gang i en tiltrængt vedligeholdelse og renovering af museumsbygningerne. Denne opgave er dog noget kompliceret af, at bygningen er fredet, så stort set ethvert tiltag skal godkendes af Kulturarvsstyrelsen.

Stadig vedligeholdelse

Med stor ledelsesmæssig snilde og med bidrag fra en række fonde og sponsorer er det med nænsom hånd gennem årene lykkedes at forbedre museet indvendig såvel som udvendig. Udstillingsrum, museumsbutik og administrationslokaler er renoveret og ombygget. Mange gamle el-ledninger er udskiftet, de sidste mangler fortsat. Der er lagt nye gulve, isoleret, malet, foretaget udvidelse af fjernvarmedækningen og anskaffet nye radiatorer. Nye lofter er monteret og forsatsvinduer isat. Ydervægge er isoleret i et vist omfang, porten ud til Storgade er renoveret og kloaksystemet i gården omlagt. Facaden og soklen mod såvel Storgade som ved bagfacaden er repareret og bundtømmeret (remmen) er frilagte, så råd undgås. Bindingsværket og vinduerne mod såvel gaden som gården er tjæret og malet. I et af kælderrummene er der for nylig fjernet hussvamp, og i den forbindelse er rummet renoveret. Resten af den gamle kælder skal også istandsættes.

Som publikum vil man især kunne glæde sig over butiksindretningen, etableringen af handicaptoliet, ændrede trappeforløb og ikke mindst nyindretningen af baghuset. Bag-

huset fremstår nu som lokale for skiftende udstillinger, ligesom der er indrettet et undervisningsrum – i havestuen – hvor også forskellige interne museumsaktiviteter kan foregå. Der er også blevet plads til tiltrængte magasinrum og værksteder. Baghuset er blevet en lille perle af uvurderlig betydning for museet. Den bagvedliggende have mod Munkevængeget er i 2006 omdannet til en lille unik Joachim Burser Apotekerhave med lægeplanter fra 1600-tallet. Etableringen er sket i samarbejde med Havehistorisk Forening i Sorø og Omegn, og museet har høstet nordisk anerkendelse for initiativet.

Betragtelig støtte

Alt dette har ikke kunnet lade sig gøre uden betragtelig støtte fra fonde og sponsorer samt Sorø Kommune. Ved medlemskaber i Sorø Museumsforening støtter en del af Sorø erhvervsliv Sorø Museum. Museumsforeningen har af kontingentmidlerne gennem de senere år bidraget med mere end 70.000 kr.

Museet fremstår på alle måder som et professionelt drevet museum til trods for de svære betingelser, der følger med en snart 400 år gammel bygning, der har sjæl, men også kan være besværlig som hjemsted for et moderne kulturhistorisk museum. Arbejdet med at sikre en gammel bygning hører imidlertid aldrig op. I øjeblikket arbejder Sorø Museumsforening sammen med museets ledelse på at fremskaffe midler til en tiltrængt renovering af bygningsfacader, kælder, diverse rum og fortsat isolering af ydervægge samt en udvidelse af fjernvarmeinstallation til hele huset.

I bøgerne »Sorø Amts Museum – dets rødder og spirer« og »Sorø Amts Museum – 1916-1991« kan man finde yderlige oplysninger om museet og bygningerne, ligesom Sorø Museumsforenings hjemmeside www.sormusfor.dk og museets egen hjemmeside www.vestmuseum.dk er værd at besøge.

Ejler Jensen

FRIHEDSSTENEN I PEDERSBORG SOGN

– afsløret den 8. juli 1945 –

I museumsforeningens nyhedsbrev i august 2010 blev der fortalt om syv frihedssten i Sorø Kommune. Men stenen i Pedersborg kom ikke med. Derfor beskriver vi denne sten og dens historie i dette nummer.

Tæt ved hjørnet af Volden og Kirkevænget står frihedsstenen eller fredsstenen i Pedersborg. Den er placeret lige syd for Genforeningsstenen fra 1936 ved Genforeningstræet fra 1920 – ikke langt fra Pedersborg præstegård, hvor der også er indrettet sognegård. Stenen er placeret på græs, som vokser på det lille jordstykke ved den østlige ende af det gamle befæstningsanlæg, halvkredsvolden.

Den er opstillet, hvor mennesker mødes: mellem kirken fra ca. 1350 og forsamlingshuset fra 1905.

De to linjer nederst på stenen er fra N.F.S. Grundtvigs »Den signede Dag med Fryd vi ser« fra 1826.

Salmen var på 13 vers. Idet man har ændret ordet immer til altid, er de to sidste linjer fra vers 10 citeret. Hele verset lyder:

Som aldrig saa lang er nogen Dag,
At Aften er jo i Vente,
Saa haver det Lys og Solbjergs-Lag,
Som Gud udi Kirken tændt;
Men immer det dages dog paa Ny,
Hvor Hjerterne Morgen vente!

De to linjer er brugt andre steder. Eksempelvis som indskrift på den talerstol, som i 1922 blev skænket til festsalen på Rønshoved Højskole. Citatet læses også på genforeningsstenen på pladsen ved Ødis Kirke (sydvest for Kolding).

**9. APRIL 1940
DANMARKS FRIHED TABT
5. MAJ 1945
DANMARKS FRIHED GENVUNDET

ALTID DET DAGES DOG PAANY
HVOR HJERTERNE MORGEN VENTE**

Al kraft sættes ind

Det var kort tid efter befrielsen i 1945, nemlig den 22. maj, at Pedersborg Sangforening vedtog at sætte en indsamling i gang med det formål at rejse en fredssten. Pastor Hanson og menighedsrådet havde givet tilladelse til at rejse stenen på det lille jordstykke, hvor genforeningsstenen stod. Dette areal tilhørte præsteembedet, og sognerådet havde overtaget vedligeholdelsen af stedet. Man var enige om at sætte al kraft ind på sagen. Redaktionssekretær Karl Elnegaard, der havde foreslået at rejse fredsstenen, skrev et par dage efter i Sorø Folketidende, at der skal smedes, mens jernet er varmt, og han henviste til, at da genforeningsstenen skulle rejses, var der ingen mangel på offervilje.

Festdag 8. juli

Der var stor opbakning til foreningens initiativ. Allerede efter 3 uger kunne sangforeningens formand gdr. Ejner Jensen, »Elmegaard« konstatere, at bestyrelsesmedlemmerne havde indsamlet omkring 450 kr.

Dagen for afsløringen blev sat til den 8. juli, og det store program for festdagen blev lagt. Kl. 2 skulle der være gudstjeneste i Pedersborg Kirke. Kl. 3 skulle stenen afsløres, og både Ruds Vedby og Dianalund Sangforening havde givet tilsagn om at medvirke. Kl. 4 var der møde i præstegårdshaven med biskop Axel Rosendal, Roskilde Stift, og sang af sangforeningen. Man satte entreen til 50 øre.

Dagen skulle afsluttes med spisning af medbragt mad i forsamlingshuset tæt ved, og da det var en festdag, sluttede man selvfølgelig af med dans til et to mands-orkester.

Man havde været heldige at få stenen foræret af gdr. Alfred Jensen, »Haugestedgaard« , Borød. Billedhugger Brinkløv, Slagelse, skulle hugge indskriften.

Afsløringen

Ved gudstjenesten talte biskop Rosendal og pastor Hanson. Derefter samledes man omkring den af et dannebrog dækkede sten. Formand Ejner Jensen bød velkommen og udbragte et leve for Kongen. Derefter sang alle »Kong Christian«. Pastor Hanson holdt afsløringstalen og sagde bl.a. »Denne stens mening er at vække, og dermed står og falder dens værdi, vække til dåd, vække til genopbygning og til arbejde for land og folk«.

Efter talen sang man første vers af »Den signede dag med fryd vi ser«. Samtidig fjernedes dannebrogflaget, der havde dækket stenen. Til sidst takkede Ejner Jensen dem, der havde givet et bidrag til mindestenen og rettede en særlig tak til Alfred Jensen, Borød, som havde skænket stenen.

Indsamlede penge, der var tilovers, ville blive overgivet til menighedsrådet, som havde lovet at frede om stenen i fremtiden.

Så kunne forsamlingen begive sig til præstegårdshaven og dagen forløbe videre som planlagt.

Niels G. Sørensen

Tak til Pedersborg Sogns Lokalhistoriske Forening for hjælp til kildemateriale.

NYT KULTURMILJØRÅD

For et par år siden foreslog Sorø Museumsforening ved skrivelse til Sorø Kommune, at man oprettede et Kulturmiljøråd. Det tidligere Kulturmiljøråd i Vestsjællands Amt blev nedsat i 1998 og ophørte med at fungere, da amterne blev nedlagt.

Nu er der oprettet et nyt Kulturmiljøråd for kommunerne Odsherred, Kalundborg, Slagelse, Lejre og Sorø. Det holdt sit første møde den 22. november 2010. Blandt rådets 10 medlemmer er byrådsmedlem Anita Skjoldager Eskildsen, Stenlille, Vibeke Beltoft, Sorø og Helge Torm, Sorø. Sidstnævnte er valgt til formand. Sorø Museumsforening ønsker held og lykke med arbejdet.

Niels G. Sørensen

Firmamedlemskaber af Sorø Museumsforening

Et ordinært medlemskab, som dækker en husstand (2 personer) koster 150 kr. pr. år, medens et firmamedlemskab kan tegnes for 500 kr. årligt. Firmanavnene bringes på vores hjemmeside og nævnes i nyhedsbrevet. Vi tilbyder at etablere et link fra vores hjemmeside til firmaets hjemmeside. Bestyrelsen takker nedenstående firmaer for deres interesse, støtte og økonomiske hjælp.

Niels G. Sørensen

ADVODAN Sorø

DANSKE BANK Sorø

EMILS CHOKOLADE

JUL I SORØ

BANG & OLUFSEN Sorø

THIELE Sorø

ARKIPLUS A/S arkitekter

SORØ BLOMSTERCENTER

SORØ APOTEK

SORØ CAMPING

NORDEA Sorø

SUPERBEST Holberg Arkaden

PETER DUE BOLIG

KOPP SORØ A/S

SORØ VVS ApS

RESTAURANT STØVLET KATRINES HUS

CHRIS JENSEN A/S

COMWELL SORØ STORKRO

STIFTELSEN SORØ AKADEMI

LEMANN GRAFISK Stenmagle

Find informationerne her:

Sydvestsjælland Museum: www.vestmuseum.dk

Sammenslutningen af Museumsforeninger i Danmark: www.sammus.dk

Sorø Museumsforening: www.sormusfor.dk

Sorø Museumsforenings bestyrelse:

Niels G. Sørensen, formand

Ejler Jensen, næstformand

Egon Dalegaard, kasserer

Flemming Hansen, sekretær

Henning Fischer, webmaster

Alan Tomlinson, foredrag

Henning Bussenius-Larsen

Adresser, telefon, e-mail:

se www.sormusfor.dk

Sorø Museumsforening

Forside Vedtægter Bestyrelse Bliv medlem Artikler m.v. Links Om hjemmesiden

Nyhedsbrevet er trykt hos www.lemann.dk

Ansvarlig for nyhedsbrevet er Niels G. Sørensen